

gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp: Jaarrekening 2019
Datum: 1 juli 2020
Agendapunt: 7
Behandeling: Opiniërend en besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder E. Dijkhuis
Steller: Peter Meijer p.meijer@hethogeland.nl
Zaaknummer: Z.HHL.023880

1. Samenvatting

Met de jaarstukken 2019 leggen wij verantwoording af over de uitvoering van het beleid in het boekjaar 2019. Dit doen wij zowel beleidsinhoudelijk als financieel. Bij de najaarsnota werd een negatief resultaat over 2019 verwacht van bijna € 6,3 miljoen. Ten opzichte van dit verwachte resultaat valt het rekeningresultaat ca. € 588.000 voordeliger uit. Wanneer wij echter de voorgestelde resultaatbestemmingen in ogenschouw nemen, dan betekent dit een extra onttrekking aan de Algemene Reserve van ca. € 1,7 miljoen.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Wij stellen u voor:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2019 met een positief resultaat van € 588.328 vast te stellen;
2. Om een bedrag van € 2.299.302 te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden 2019, conform het overzicht in de bijlagen van de jaarstukken;
3. Om het saldo van de punten 1 en 2 ad € 1.710.974 te onttrekken aan de Algemene Reserve.

3. Inleiding

De eerste jaarrekening van de gemeente Het Hogeland is een feit. In deze rekening leggen wij verantwoording af voor het gevoerde financiële beleid over 2019. Ankerpunt daarbij is de begroting die op zijn beurt wortels vindt in het coalitieakkoord 'Eenheid in Verscheidenheid'.

Het jaar 2019 was aanvankelijk 'reizen op de tast'; hoe zou de fusie van de vier gemeenten uitpakken, vooral in financiële zin? Gaandeweg het jaar werden de contouren duidelijker en vond de gemeentelijke organisatie meer en meer houvast. Er is met veel energie een start gemaakt met harmonisatie van het beleid; een proces dat zich ook nog uitstrekt over 2020. We liggen op koers. En dat is een verdienste van ons apparaat en alle andere betrokkenen.

Wij beseffen overigens dat er nog veel, heel veel, op stapel staat. Daaraan wordt hard gewerkt.

Het eerste jaar van onze gemeente stond dan weliswaar voor een flink deel in het teken van het 'in elkaar schuiven' van de vijf organisaties; er is daarnaast kans gezien om het coalitieakkoord van de eerste handen en voeten te voorzien. We noemen een aantal zaken en tekenen daarbij onmiddellijk aan dat het slechts een relatief beperkte greep is.

We hechten sterk aan vitale, levendige, dynamische en aantrekkelijke winkelcentra in de grootste kernen. Die zijn niet alleen van belang voor de bewoners van die kernen zelf. Ze dragen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid van het omliggende platteland. Investeren daarin loont daarom; de uitstraling daarvan vindt haar weerslag in de hele gemeente. De plannen voor de centra van Bedum, Uithuizen, Uithuizermeeden en Winsum zijn dan ook essentieel voor het behoud van de leefbaarheid, de vitaliteit en de aantrekkingskracht van Het Hogeland; het zijn nadrukkelijk investeringen in de toekomst. Die plannen zijn in 2019 nader uitgewerkt en met dank aan gelden van het NPG kon er een stevige 'plus' op worden gezet.

In een regio die met regelmaat te kampen heeft met aardbevingen is investeren in veiligheid essentieel én urgent. Daarbij gaat de aandacht vooreerst uit naar de veiligheid van schoolkinderen en het onderwijzend personeel. De voormalige gemeente Bedum was het verst gevorderd met plannen voor vernieuwing en versterking van de basisschoolgebouwen; het project kon in 2019 feitelijk worden afgerond. Een soortgelijk project in voormalig Eemsmond is vorig jaar nader uitgewerkt en kan, op het moment dat we dit schrijven, de fase van daadwerkelijke uitvoering ingaan. Veilige onderwijsvoorzieningen dragen in belangrijke mate bij de aan de leefbaarheid van onze dorpen en daarmee aan de bindingskracht van die kernen. Een plan voor versterking of vernieuwing van zorggebouwen staat op stapel.

'De inwoner centraal' loopt als een rode draad door onze visie en door het coalitieakkoord heen. Beleid ontwikkelen we sámen met de Hogelandsters. Alleen op die manier kan draagvlak – acceptatie en tevredenheid – worden gerealiseerd. In het verslagjaar is er flink geïnvesteerd in de vormgeving van het nog te harmoniseren afvalstoffenbeleid. Die harmonisatie moet per 1 januari 2021 zijn beslag krijgen. Er is bewust voor gekozen om onze inwoners van meet af aan bij de vormgeving van het nieuwe beleid te betrekken. Dat die werkwijze door Hogelandsters werd gewaardeerd, bleek uit de respons op enquêtes en de reacties op sociale media. Dit sterkt ons in de overtuiging dat vroegtijdige participatie – op alle beleidsterreinen – absoluut tot meerwaarde én een beter 'product' leidt.

Het Hogeland kent een geweldig potentieel als woongemeente. De druk op de woningmarkt in de stad Groningen biedt uitgelezen kansen om dat potentieel uit te nutten. De ontwikkeling van nieuwbouwprojecten in onder meer Bedum en Winsum stemmen gunstig en ondersteunen dat potentieel. In 2019 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van kleinschaligere projecten voor koopwoningenbouw. We noemen in dit verband 't Stee op het voormalige sportcomplex in Adorp.

De banden met de sociale huisvesters zijn in 2019 aangehaald. Daarnaast zijn de eerste lijnen uitgezet die moeten leiden tot een woonvisie. Met die visie willen wij waarborgen dat 'wonen' - in al zijn facetten - voor alle doelgroepen, alle Hogelandsters, realiteit wordt.

Het afgelopen jaar hebben we ook stagnatie gezien. En zijn we tegen tegenvallers aangelopen. Voor wat betreft dat eerste: de stikstofproblematiek heeft helaas een rem gezet op de positieve ontwikkeling van ons economisch werkpaard, de Eemshaven. Ronduit teleurstellend vinden wij het gebrek aan slagkracht dat organisaties in het aardbevingsdossier – en dan met name waar het gaat om de versterking – aan de dag leggen. Dat moet radicaal anders.

Tegenvallers waren er in het sociaal domein. Daarin is het met name de jeugdzorg die ons, niet alleen financieel, zorgen baart.

Een analyse van deze jaarrekening maakt duidelijk dat de financiële positie van Het Hogeland er één is die een stevig fundament ontbeert. Dat is een constatering die we met wat ongenoegen moeten doen; onze ambities reiken verder dan de polsstok toestaat.

Onder aan de streep vinden we echter een positief bruto resultaat van ca. € 588.000. Dat bedrag is –in het licht van de betrekkelijke onzekerheid waarmee 2019 van start ging én de tegenvallers waar we gaandeweg het jaar tegenaan liepen – een lichte bemoediging.

Maar dat bescheiden overschot is wat ons betreft vooral een signaal dat de gemeente Het Hogeland zich verdienstelijk door een, woelig, jaar heeft weten te loodsen en dat een gezamenlijke krachtsinspanning er toe heeft geleid dat de gemeente Het Hogeland in het eerste jaar van het bestaan – vanuit een relatief onoverzichtelijke beginsituatie – in de benen is geholpen.

4. Financiële uitkomsten

Alvorens het resultaat te analyseren, is het goed een beeld te schetsen van de verwachtingen die in de loop van 2019 met u zijn gedeeld. De begroting 2019 is door u vastgesteld met een tekort van ruim € 3,8 miljoen. Bij de voor- en najaarsnota is dit tekort bijgesteld tot een tekort van bijna € 6,3 miljoen. Dit resultaat is, conform de besluiten van uw raad, onttrokken aan de Algemene Reserve. Ten opzichte van dit verwachte resultaat valt het rekeningresultaat zoals gezegd ca. € 588.000 voordeliger uit.

In het gepresenteerde voordeel zijn echter ook nog niet bestede budgetten van doorlopende incidentele projecten betrokken, voor zover ze nog niet zijn benoemd bij de najaarsnota van 2019. Wij stellen u voor deze resterende budgetten te reserveren voor de verdere uitvoering in 2020. Deze resultaatsbestemming heeft een omvang van ruim € 2,3 miljoen. Daarmee wordt er in totaal ca. € 8 miljoen onttrokken aan de Algemene Reserve. Het reeds onder druk staande weerstandsvermogen komt daarmee nog verder onder druk te staan. In de voorjaarsnota doen wij u voorstellen om het weerstandsvermogen weer op voldoende niveau te krijgen.

5. Toelichting

In de onderstaande tabel hebben we de belangrijkste onderliggende oorzaken van het resultaat op hoofdlijnen gepresenteerd. Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillende voor- en nadelen verwijzen wij u naar de analyses die bij de programma's in de jaarstukken zijn opgenomen.

Resultaat 2019:		
<i>Voordelen:</i>		
Stelposten (o.a. taakmutaties en prijscompensatie AU)	1.874.000	
Rentevoordeel	924.000	
ICT	793.000	
Algemene uitkering (niet te bestemmen)	310.593	
Verkoop restgrond	299.000	
Peuteropvang	250.000	
Doorontwikkeling Archief	152.000	
Leges omgevingsvergunningen	200.000	
Wachtgelden bestuurder/ambtenaren	248.000	
<i>Te bestemmen budgetten:</i>		
Algemene uitkering (december circulaire)	604.802	
Werken aan de Dorpen	307.000	
NPG/Beschermd wonen	246.000	
Ontwikkelingen RO	200.000	
Bodemsanering	125.000	
Breedband	102.000	
Waddenkustopgave	90.000	
Omgevingswet	86.000	
Bestemmingsplan Eemshaven	83.000	
Overige resultaatsbestemmingen	455.500	
Totaal voordelen:		7.349.895
<i>Nadelen:</i>		
Storting voorziening wethouderspensioenen	-2.146.000	
Vervallen bestemmingreserve Proloog	-864.000	
Omzet Ability	-860.000	
Lokale heffingen	-791.000	
Taakstellingen (o.a. inkoopvoordeel)	-500.000	
Minder BTW toerekening rioolheffing	-237.000	
Inkomensvoorzieningen	-220.000	
Personele lasten	-203.000	
Oninbare vorderingen	-181.000	
Leerlingenvervoer	-124.000	
Overige nadelen per saldo	-635.567	
Totaal nadelen		-6.761.567
Voordeel t.o.v. begroot		588.328

In grote lijnen ziet u dat de belangrijkste voordelen bestaan uit opgenomen stelposten, die voor een groot deel gerelateerd zijn aan overschrijdingen op functionele posten en een hoger uitvallende Algemene Uitkering. Deze laatste is voornamelijk het gevolg van een aantal taakmutaties in de zogenaamde Decembecirculaire Gemeentefonds van het Ministerie van BZK. Ook de reeds genoemde restantbudgetten van een aantal nog uit te voeren grote projecten maken onderdeel uit van de 'voordelige' afwijkingen.

Tegelijkertijd zien we dat er ook verschillende grotere negatieve afwijkingen zijn. Daarvan is de noodzakelijke storting in de voorziening van de pensioenen van voormalige en huidige bestuurders de meest in het oog springende. Ook de negatieve afwijking van de OZB opbrengsten willen we hier noemen.

Niet alle posten lichten we in dit raadsvoorstel toe. Een aantal grotere voordelige afwijkingen willen we er echter wel uitlichten. Dit betreft o.a. de taakmutaties op de stelposten, het rentevoordeel, het voordeel op ICT kosten en het voorstel om verschillende budgetten, waarvan de werkzaamheden nog niet zijn afgerond, te bestemmen voor uitvoering in 2020.

Stelposten

Op de stelposten was budget geraamd i.v.m. taakmutaties (Wmo). Dit was opgenomen in verband met een eerdere circulaire van de algemene uitkering voor een bedrag van ca. € 700.000. Tevens was er nog een restant van de in de begroting opgenomen stelpost voor loon- en prijsmutaties. Deze stelposten zijn dekking voor overschrijdingen op de functionele posten. In de voorjaarsnota wordt voorgesteld het deel dat betrekking heeft op de taakmutaties te laten vrijvallen. Het deel dat dient ter dekking van loon en prijsmutaties heeft geen structureel effect, aangezien in de begroting 2020 de loon- en prijseffecten zijn opgenomen.

Rentevoordeel

Door de lage rentestand voor kort geld hebben we een behoorlijk rentevoordeel in het rekening resultaat. In de loop van 2019 hebben wij echter voor € 45 miljoen een nieuwe langlopende lening aangetrokken. De rentelasten zullen daardoor in 2020 weer behoorlijk stijgen ten opzichte van 2019. Hiermee is in de begroting 2020 rekening gehouden.

ICT

Door o.a. lager uitvallende licentiekosten is een voordeel op ICT ontstaan. Een groot aantal licenties is als gevolg van de herindeling opgezegd, wat uiteraard lagere kosten met zich mee brengt. In de begroting 2020 is dit reeds voor een deel neerwaarts bijgesteld. Een aanvullende verlaging stellen wij u voor in de voorjaarsnota 2020.

Te bestemmen budgetten

In de najaarsnota 2019 is door uw raad besloten om een bedrag van ruim € 2,7 miljoen over te hevelen naar 2020. Bij de opstelling van de jaarrekening 2019 bleek dat er aanvullende restant budgetten zijn die overgeheveld moeten worden naar 2020, omdat de uitvoering in 2020 plaats vindt. De totale omvang van dit voorstel bedraagt € 2.299.302. Dit voorstel bevat ook incidenteel ontvangen middelen voor een aantal onderwerpen bij de decembercirculaire 2019.

Twee posten van deze incidenteel ontvangen middelen worden niet geheel overgeheveld. Dit betreft een deel van de middelen voor sociaal en emotionele ondersteuning aardbevingen voor een bedrag van €190.000 en een klein deel van de ontvangen middelen in het kader van klimaatmaatregelen ad € 68.000.

Bij de programma's zijn de overhevelingsvoorstellen toegelicht.

We zien echter ook enkele grote nadelige afwijkingen. Daarvan willen we de dotatie i.v.m. de wethouderspensioenen, de omzet van de werkmaatschappij Ability, de lokale heffingen en de vervallen reserve Proloog kort toelichten.

Voorziening Wethouders pensioenen

Jaarlijks wordt in de aanloop naar het opmaken van de rekening een opvraag gedaan van actuariële berekeningen van de benodigde middelen voor de pensioenen van de huidige en voormalige bestuurders. Door de extreem lage rentestand en de gestegen levensverwachting is een forse dotatie aan de voorziening noodzakelijk gebleken. Dit is dus het gevolg van de voorgeschreven rekenmethodiek. Het is echter goed mogelijk dat wanneer de rentestand het komende jaar stijgt, als gevolg van de huidige crisis, er middelen uit de voorziening kunnen vrijvallen.

Reserve Proloog

Ter dekking van de kosten van het project Proloog was een bestemmingsreserve in de voormalige gemeente De Marne beschikbaar. In de jaarrekening van 2018 is deze bestemmingsreserve echter vrijgevallen ten gunste van de Algemene Reserve. Dat betekent dat er geen bestemmingsreserve voorhanden is om deze last te dekken. Daarmee komt deze post nu ten laste van het resultaat en dus indirect ten laste van de Algemene Reserve.

Omzet Ability

Wij zien een fors negatief resultaat bij Ability ten opzichte van de begroting. Oorzaak ligt voornamelijk in de administratieve sfeer. Als gevolg van de invlechting zien wij dat verschillende onderdelen van de voormalige GR zijn geland in de gemeentelijke exploitatie. Daaronder ook verschillende omzetstromen, zoals bijvoorbeeld postbezorging, catering en schoonmaak. Dit levert voor Ability ten opzichte van de begroting een nadeel op, maar verspreid door de gemeentelijke begroting is dan uiteraard een tegengesteld effect te zien.

Een specifiek onderdeel van de omzet betreft de voormalige detachering van een aantal medewerkers vanuit de GR Ability (SW) naar de inkomstenstak (De Beurs). Deze medewerkers zijn inmiddels onderdeel geworden van de personele formatie van onze gemeente. De geraamde inkomsten in de subadministratie bij de voormalige GR Ability met betrekking tot deze detachering was echter nog steeds geraamd, maar is uiteraard niet gerealiseerd.

Lokale heffingen

Door een lagere WOZ waarde van het areaal voor zowel woningen als niet-woningen valt de OZB opbrengst lager uit dan geraamd. Onderzocht wordt in hoeverre dit effect ook structureel doorwerkt naar 2020 en verder.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de verschillen tussen de realisaties en de begroting en een inhoudelijk verslag van hetgeen in 2019 is bereikt en is uitgevoerd, verwijzen wij u naar de verschillende programmaverantwoordingen in het jaarverslag.

6. Risico's

Naast de beschreven lijn van het rekening resultaat is uiteraard onze financiële positie van groot belang. We hebben de afgelopen twee jaren fors ingeteerd op ons vermogen, om de vele werkzaamheden en projecten in het kader van de herindeling en diverse andere ontwikkelingen vorm te kunnen geven. Cruciaal in dit beeld is ons weerstandsvermogen.

Tijdens het proces van het opstellen van de jaarstukken is het weerstandsvermogen weer onderworpen aan een herijking. Het weerstandsvermogen is immers geen statisch geheel. De risico's veranderen in de loop van de tijd, maar ook de stand van de Algemene Reserve is aan verandering onderhevig, als gevolg van verschillende ontwikkelingen.

In de stukken zien wij dat, hoewel de beschreven risico's behoorlijk zijn aangepast, we toch weer redelijk op het niveau uitkomen dat ook in de begroting 2020 als 'Benodigde Weerstandscapaciteit' is opgenomen. Op basis van de huidige risicoanalyse komt de benodigde weerstandscapaciteit uit op 6,6 ME. In de jaarstukken kunt u zien dat de beschikbare weerstandscapaciteit (lees: Algemene Reserve) uitkomt op 8,55 ME. Dit is echter de technische weergave. Rekening moet worden gehouden met de voorgestelde resultaatsbestemmingen. Dit in verband met incidenteel beschikbaar gestelde middelen van in 2020 doorlopende projecten en incidentele werkzaamheden.

Deze middelen worden, bij een besluit conform voorstel, gestort in een bestemmingsreserve jaarovergang. In 2020 worden de budgetten dan vanuit deze reserve weer beschikbaar gesteld. Gezien het feit dat het rekeningresultaat onvoldoende is om deze storting te dekken, zal dit grotendeels uit de Algemene Reserve moeten worden gedekt. Dat betekent een aanvullende claim van ca. € 1,7 miljoen op de Algemene Reserve. Daarmee zakt de Algemene Reserve naar een omvang van ca. € 6,8 miljoen (8,5 miljoen -/- 1,7 miljoen).

Conclusie

Wij zien dat de Algemene Reserve, bij een conform besluit door uw raad, is gedaald tot om en nabij de grens van de benodigde weerstandscapaciteit. In de voorjaarsnota 2020 ziet u tegelijkertijd dat er voor 2020 een forse aanvullende claim wordt gelegd op de Algemene Reserve. Dat is een zorgelijke ontwikkeling. Wij doen u daarom in de voorjaarsnota en in de bouwstenennotitie, die we u doen toekomen voor behandeling in september dit jaar, voorstellen om de beschikbare weerstandscapaciteit weer op het gewenste niveau te krijgen.

Bijlage(n):

1. Jaarstukken Het Hogeland 2019

Uithuizen, 9 juni 2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding